

concessum; secus tamen, si facultas absolvendi non est Regulæribus concessa, sed tantum Prælato illius Ordinis; ita Alex. cum *Cespedes* cap. 10. q. 4. Infertur III. cum *Salm.* tr. 10. de *Censur.* c. 9. n. 65. et *Via*, *Roncagl.*, *Rodr.* *Alex.* c. 1. q. 6. (quidquid dicant *Nao.* *Barb.* etc. apud *Alex.*) omnes Regulares utriusque sexus tempore Interdicti Generalis posse in suis Monasteriis Divina peragere, prout Officia recitare, Missas celebrazione, etc. submissa tamen voce, januis clausis, sine campanis, et exclusis nominatim interdictis, vel qui causam Interdicto dederunt, ut concessum fuit in cap. *Alma Mater*, de *Sent.* *Exc.* Item posse Eucharistiam suscipere, Missas audire, ut *Salm.* n. 48. cum *Pal.* *Laym.* *Henr.* *Sayr.* Item suspicere Extremam Unctionem, ut ibi *Salm.* cum *Pal.* *Avil.* *Henr.* etc. Et ad hæc Regulares ex privilegio possunt admittere omnes Monasterii famulos, Procuratores, operarios, ut concessit *Alex.* IV. Et idem concessit *Eug.* IV pro Beatis et Tertiariis: exceptis tamen semper specialiter interdictis, etc. ut supra *Salm.* n. 66. *Alexand.* qu. 7. etc. Et possunt etiam publicè celebrare in pluribus Festis, ut Paschatis, Pentecostes, Nat. Domini, Ass. B. V. Mariæ: item SS. Sacramenti et Octavæ, Concept. Annunt. et Nat. B. V., Sanctorum Titularium Ecclesiæ, et Sanctorum proprii Ordinis: Item in Festis Circumcisionis, Epiph., SS. Trinitatis, Apostolorum, S. Joan. Baptiste, S. Luciæ, S. Marci, omnium Sanctorum, omnium Defunctorum. Vide *Salm.* n. 61. 62 et 64. Nec obstat dicere quod *Trid.* *Sess.* 25. de *Reg.* c. 12. præceperit Interdicta, etiam à Regularibus in eorum Ecclesiis servari; nam probabiliter respondet *Alex.* d. c. 10. q. 8 et 10. cum *Peyrin.* *Sorb.* etc. mentem *Trid.* fuisse tantum compescere aliquos Fratres, qui vi quorundam privilegiorum prætendebant nullo modo Interdicta ab Ordinariis emanata servare; non autem abrogare privilegium Religiosis, etiam Clericis in d. c. *Alma Mater*, ad commune bonum concessum, ut supra, tempore Interdicti.

62. — Notandum II. quod in Ecclesiis Monialium non possunt sepeliri personæ laicales; nisi ibi habeant jus Sepulturæ, vel nisi obtineatur concessio à S. C. ut pluribus Declar. apud *Alex.* c. 9. qu. 10. Et tunc Officia defuncti peragenda sunt vel à Confessario Monialium, vel à Regularibus ejusdem Ordinis, si sint exemplæ, non autem à Clerico, ut *Barb.* *Lez.* etc. cum *Alexand.* q. 11.

63. Notandum III. Circa *Divinum Officium* plura privilegia Regularibus fuisse indulta. Clemens VII concessit Monialibus Clarissis Privilegium, uti refert *Alex.* cap. 10. q. 13. (At *Salmant.* Tr. 16. de *Prio.* cap. 3. n. 61 et 62. dicunt hoc privilegium concessum fuisse universis Monialibus) quod possint satisfacere per Officium laicarum, si judicio Prælati, vel Confessarii, vel Abbatissæ non sint satis instructæ ad Officium Chori. Idem Clemens concessit omnibus Regularibus infirmis, vel eis qui infirmis inserviunt, satisfacere per 7 vel 6 Psalms à Superiore assignandos, cum 7 *Pater* et duobus *Credo*. Item Innoc. IV per Bul-

Iam X concessit Monialibus S. Claræ, et inde aliis per communicationem, satisfacere cum Officio laicarum, si non dicant Horas Canonicas, ex quacumque rationabili causa, nempe si Monialis sit scrupulosa, si sit extraordinariè defatigata, vel occupata in utilibus ministeriis. Ita *Salm.* l. c. n. 62. *Alex.* q. 13. Et notant 1. ibi *Salm.* hoc privilegio uti posse per se, sine licentia Superiorum. Notant 2. *Salm.* ib. n. 61. cum *Pelliz.* quod, si Moniales fortè culpabiliter omittant dicere Officium laicale, non peccant graviter, quia tunc se habent ut laicæ, quæ ad tales recitationes non tenentur sub mortali. Notant 3. eodem privilegio uti posse omnes Religiosos, qui communicationem habent privilegiorum; quia ex communī sententia, sicut Moniales privilegiis Religiosorum uti valent, sic è converso. Et pro causa eis sufficiet, si concionentur in Quadragesima (etsi non quotidie) cum magno labore; si confluat multitudo poenitentium: si laxati sint ex itinere, vel concione: item si sint lectores, aut studentes, qui pro maiore parte diei vident studio S. Scripturæ, aut SS. Canonum, aut Theologiæ Scholasticæ, vel Moralis. Ita *Salm.* ibid. n. 56. 57 et 63. cum *Pasq.* etc.

64. — Item Martin. V concessit Monachis S. Hieronymi, ut qui sine tædio Officium non valent dicere ob infirmitatem, etiam postquam convaluerint, satisfacient recitando id quod suis Confessariis visum fuerit. Item Leo X concedit Fratribus Minoribus Officia prolixiora anticipare, et breviora reservare pro diebus, in quibus minus occupantur in concionibus, et confessiobus, aut studio, ut putant *Salm.* n. 59. cum *Rodr.* *Tamb.* *Pelliz.* etc. contra tamen *Lezan.* Item Leo X concessit Regularibus privilegium recitandi Officium privatum mentaliter: et, licet *Alex.* c. 10. q. 16. cum *Pelliz.* *Less.* *Tamb.* *Lugo* etc. apud *Salm.* teneant hoc priylegium fuisse revocatum à Gregor. XV et Urban. VIII, qui revocarunt omnia privilegia vivæ vocis Oracula concessa, prout tale fuit hoc privilegium ut communiter DD. asserunt; attamen probabilius contradicunt *Salm.* Tr. 16. c. 3. n. 53. cum *Nao.* *Hurt.* *Henr.* *Villal.* *Tamb.* de *Sacr.* *Mis.* *Rodr.* *Leand.* etc. Quia, ut aiunt, prædicta revocatio respexit tantum privilegia oretenus concessa ante S. Pium V. Non autem hoc, quod à S. Pio confirmatum fuit per Bullam, quam referunt *Pell.* et *Peyr.* Addunt, quia privilegium Leonis fuit declaratio juris communis in cap. *Dolentes*, de *Cel.* *Miss.* ut idem *Lezana* concedit. At Oracula vivæ vocis, quæ sunt declarationes juris communis, vel Bullarum, tunc minime revocata fuerunt, ut fere omnes dicunt, prout testantur *Salm.* d. n. 53. Id autem quod objicit *Peyrin.* nempe quod dictum privilegium ad summum concessum fuit pro ea parte, quæ secretò dicitur in Officio publico, vel in *Missa*, ut exprimunt verba Privilegii relata à *Salm.* l. c. n. 51. minime obstat, nam ibi in fine sic additur: « Et quod » eodem modo possit facere, qui solum dicit Officium per se: » cum prolatione verbalis sit præcipue, ut ab aliis intelligatur. » Ergo (rectè arguunt *Salm.* n. 54.) recitatio privata, ubi nihil

dicitur, ut ab aliis intelligatur, et potest ex hoc privilegio tota mentaliter fieri.

Sedulò hic notandum quoad onnia privilegia Religiosorum, quod Superior potest ex justa causa aliquando limitare privilegia subditorum, quia hæc semper concessa intelliguntur, ut non præjudicent potestati dominativæ, quam ob votum Obedientiæ Superior super subditos habet. Poterit etiam Abbatissa moderari pœnitentiam à Prælato Moniali impositam, si adsit justa causa, et accessus ad superiorem non pateat. Ita *Alex. cap. II. §. 1. qu. 28.* Ultimò notandum, quod ex Bulla Pauli V, §. 8. omnes Regulares professi (sicut et Ordinarii locorum) gaudent indulgentiæ concessis cuicunque Ordini Religioso, ut notat *Alex. c. 10. qu. 18.*

DUBIUM V.

Qui possint, vel teneantur ingredi Religionem.

63. Quibus non liceat Religionem ingredi? — 66. In qua necessitate Parentum prohibeatur filii Religiosos fieri? — 67. Quando filii jam professi teneantur à Religione egredi ad subveniendum Parentibus? — 68. An peccent filii Religionem ingredientes, invitis aut insciis parentibus? — 69. Quando prohibeatur Parentibus Religionem intrare ob necessitatem filiorum? — 70. An liceat relinquere Fratres, aut Sorores in necessitate? — 71. An debitis gravatis possint Religionem ingredi? Quid si jam sint Professi? — 72. Vententes Religionem, quando teneantur, vel excusentur ingredi? — 73. Quando liceat ad aliam Religionem laxiorem, vel strictiorem transire? — 74. An Parochi possent Religionem ingredi, Episcopo contradicente? — 75. An Episcopus possit impedire Clericos à Religione? — 76. An, et quando Episcopi possint deserere Ecclesias suas, aut permittere? — 77. An peccent graviter Parentes, avertendo filios à Religione? — 78. An, et quomodo aliquis vocatus ad Religionem peccet, si vocationem suam negligat adimplere?

63. — «RESP. 1. Omnes illi, et soli possunt ingredi Religionem, qui sunt sui juris, nec aliis obstricti: qui verò aliis obstricti sunt, non possunt sine eorum consensu. *Less. l. 2. c. 41. d. 3.* «Unde 1. non possunt ingredi Religionem impuberis, quia subsunt parentibus, vel tutoribus, quoad vitæ dispositionem. 2. Nec filii, si parentes sine illis se alere nequeant. *Laym. l. 4. t. 5. c. 4. n. 1.* et supra *l. 3. t. 3. n. 335.* 3. Nec servi sine consensu dominorum. 4. Nec qui decepit virginem sub promissione matrimonii. 5. Nec is, qui non est solvendo creditoribus modo in seculo manendo possit intra paucos annos solvere. *S. Th. tamen, Sylo. Fumus, v. Religio,* et alii putant, illum posse bona præsentia cedere creditoribus; quia persona hominis liberi non est pecunia obligata. 6. Nec Episcopus, sine consensu Papæ, cui juramento se obstrinxit; præterquam quod sit obstrictus suæ Ecclesiæ, sicut maritus uxori. 7. Nec conjuges post matrimonium consummatum, nisi vir per vim consummasset ante expletos 2 menses, qui eis à jure conce-

» duntur, aut nisi alter conjugum commisisset adulterium: tunc » enim innocens ingredi posset. »

66. — Notandum hinc I. quod, si filius profiteatur Religionem, relinquendo Parentes in necessitate, professio, hoc non obstante, bene valida est. Notandum II. quod, si filius in seculo manens nullo modo necessitatibus Parentum possit subvenire, licet Religionem ingredi potest. Notandum III. quod si filius in seculo manere non possit sine gravi periculo labendi in aliquid grave peccatum, licet etiam ingreditur Religionem quacumque necessitate laborent Parentes, quia temporali vita Parentum præferri quidem debet spiritualis salus filii. Ita *S. Thomas Quodlib. 10. art. 9.* ubi ait: « Aut iste, qui habet propositum intrandi Religionem, videt in seculo non posse vivere sine peccato mortalí, vel non de facili; si timet sibi periculum peccati mortali, cum magis teneatur saluti Anime suæ providere, quam corporali necessitatibus Parentum, non tenetur in seculo remanere. » Sanctum Doctorem sequuntur *Sanch. Dec. l. 4. c. 20. n. 11. Pal. tr. 16. D. 1. p. 7. §. 5. n. 7.* et *Salm. tr. 15. de Statu Relig. c. 3. n. 50.* cum *Lezana, Garcia, Peyrino, etc.* Intellige tamen (ut bene advertunt *Salm. l. c.*) si periculum sit proximum, et tale, ut à filio, manendo in seculo, moraliter vitam non possit.

Sed nunc queritur, quænam necessitas Parentum prohibeat filios Religionem ingredi? Et è converso quænam necessitas filiorum prohibeat Parentes Religiosos fieri? Sic respondet, et docet *S. Th. 2. 2. q. 189. art. 6.* loquendo de filiis: « Parentibus in necessitate existentibus, ita quod eis commodè aliter subveniri non possit, non licet filiis Religionem intrare. » Secus autem dicit, si Parentes filiorum obsequio non multum indigeant. Hinc dicunt *Sanch. Dec. l. 4. c. 20. Less. l. 2. c. 41. n. 34. Salmant. de Stat. Relig. c. 3. n. 53.* cum *Suar. Peyrin. Pal. Bon. et communis*, quod filius nequit ingredi Religionem, relinquendo Parentes in necessitate sive extrema, sive gravi (non autem communis), etiamsi filius votum Religionis emiserit. Secus autem, si necessitas sit communis, aut si illi tantum aliqualem patiantur tantum diminutionem, ut videtur docere *S. Thomas Quodl. 10. rt. 9.* ubi: « Si sine ejus obsequio Parentes nullo modo vivere possunt, sic tenetur eis servire, et alia opera perfectionis praetermittere. Si verò sine ejus obsequio possunt aliqualiter sustentari non honorificè, propter hoc non tenetur opera perfectionis dimittere. »

67. — Hoc dicendum de filiis nondum in Religione professis; Sed magna quæstio est an, Parentibus egestate pressis, Filius jam professus teneatur egredi ut eis subveniat? In necessitate extrema, certum est teneri; dicunt tamen *Salm. de IV. Præcepto c. unic. n. 11.* quod hoc non procedit, si filius è Claustris possit subvenire, quin egrediatur; nec si patris necessitas non sit evidens, et Prælatus licentiam neget, judicans necessitatem non esse talem, quia in dubio standum est iudicio Superioris. At

dubium majus est, si necessitas Parentum sit evidens, sed tantum gravis? Adest triplex sententia: *Prima* dicit teneri filium egredi, quia per votum non extinguitur obligatio naturalis filii erga Parentes. Ita *Henr. de Pandao, Cord. etc. ap. Salm. l. c. n. 12.* *Secunda* sententia distinguit, et dicit, quod si necessitas Parentum antecedit Professionem, filius tenetur egredi, quia obligatio jam contracta non extinguitur per Professionem; secus, si Professionem subsequitur. Ita valde probabiliter *Elbel. de 4. Pr. n. 552. cum Less. etc. Tolet. summ. l. 5. c. 1. num. 9. et Navaar. Suarez, Syloest. etc. ap. Salm. num. 13.* *Tertia* sententia probabilior docet in tali casu non teneri, nec posse filium egredi sine licentia, sive necessitas Parentum praecedat Professionem, sive non. Et probatur ex *D. Th. 2. 2. q. 101. art. 4. ad 4.* ubi ait: « Ille vero qui jam est in Religione Professus, reputatur » jam quasi mortuus mundo: unde non debet occasione sustentationis Parentum exire è Claustro.» Tenetur tamen, salva sui Prælati obedientia, et suæ Religionis statu, media adhibere, quibus suis Parentibus subveniatur. Probatur inde ratione, quia sicut filius conjugatus non tenetur relinquere uxorem, et adire Parentes, ut eos alat, sive necessitas Matrimonium praecedat, sive non; quia jam statum suscepit, in quo tenetur magis adhaerere uxori quam Parentibus. Sic neque Religiosus tenetur Claustrum deserere ad subveniendum Parentibus. Ita cum *Bus. de 4. Præc. vide l. 3. n. 335. in fin. n. 5. S. Thom. l. c. et Quodl. 3. art. 16. ac Quodl. 10. art. 9. Sanch. Dec. l. 4. c. 20. n. 17. cum Caj. S. Anton. Arm. Tab. etc. Bon. de 4. Præc. p. 5. n. 7. Salm. n. 14. cum Fag. Bord. Rodr. etc.*

Nota huc obiter Decretum SS. N. P. Bened. XIV, incipiens *Pontificia*, editum die 28 Maii 1745, notandum in suo *Bullar. t. 2. N. VII.* ubi præcipitur, quod Regulares extra Claustra degentes (sicut et in civilibus) sint subjecti Ordinario, qui eos etiam corrigeret debet.

63. — Quæritur inde, an peccent filii Religionem ingredientes, invitis aut insciis Parentibus? Dixit Lutherus, ut refert *Bellar. Contr. t. 1. de Monach. c. 36. n. 1.* peccare filios intrando in Religionem sine Parentum consensu; cum teneantur ipsis in omnibus obedire. Sed hoc reprobatum fuit à Conc. Toletano, X. c. ult. ubi omnino concessum fuit filiis Religionem suscipere sine Genitorum licentia, modo annos pubertatis compleverint: « Parentibus (verba Concilii) filios Religioni tradere, » non amplius quam usque ad decimum quartum eorum ætatis » annum licentia poterit esse. Postea vero, an cum voluntate » Parentum, an suæ devotionis sit solitarium votum, erit filius » licitum Religionis assumere cultum. » Idem sanctum fuit per Conc. Tiburtinum Can. 24. Idem docuerunt S. Ambr. S. Hieronym. S. August. S. Bern. S. Thom. et alii cum S. Joann. Chrysost. qui generaliter loquendo scripsit: « Cùm spiritualem » (salutem) impediunt Parentes, nec cognoscendi quidem sunt. » Hinc communiter docent DD. non teneri filium Religionem

omittere, causa vitandi scandala Parentum. Ita *S. Thom. 4. D. 38. q. 2. art. 4. q. 2. ad 2. Pal. de Char. D. 6. part. 16. n. 6. cum Suar. Vasq. etc. Spor. de Scand. c. 1. n. 31. cum Val. Salm tr. 21. c. 8. n. 87. cum Cano, Led. Hurt. etc.* Quamvis autem præfati AA. advertant debere filium eo casu aliquantulum expectare, donec Parentes moneantur de eorum obligatione; imo, si ipse facile et tutò possit ipsorum consensum obtinere, par esse, ut non discedat sine Parentum benedictione. Hoc tamen intelligentum, ut mox videbimus, nisi probabile sit periculum, quod Parentes in justè illi impediunt executionem suæ vocationis. Ideo ut plurimum in praxi filii excusantur, si insciis Parentibus domum relinquant.

Certum est, quod circa statu electionem non tenemur Genitoribus parere, ut docet communis sententia DD. cum *S. Thom. 2. 2. q. 104. a. 5.* qui ait: « Non tenentur nec servi dominis, » nec filii Parentibus obedire, de matrimonio contrahendo, vel » virginitate servanda, aut aliquo alio hujusmodi. » Dubium igitur fit, an filius teneatur in his consulere Parentes, ut ab ipsis rectum consilium accipiat? Quoad statum conjugalem, *Sanch. 1c Matr. lib. 4. D. 23. n. 10. cum Con. et aliis*, censem teneri filium Parentes consulere, quia in tali negotio ipsi majorem experientiam quam juvenes, habent. Sed adhuc circa matrimonia *Castrop. Henr. et Salm. cum aliis*, authoritati *S. Thomæ innixi* (Vide de *Matr. l. 6. n. 849. p. Tertia sententia*) excusant à culpa gravi filium, insciis Parentibus, matrimonium contrahentem. Quidquid tamen sit de hoc, recte dicit P. Pinamontius in aureo Libello (cui titulus *Vocaz. vittoriosa c. 3.*) quod circa electionem Statu Religiosi nec tenentur, nec expedit, quod filii consilium Genitorum expectant; quia in hoc non tantum ipsi nullam experientiam habent, sed etiam quia Parentes ob proprium commodum mutantur in hostes, ut ait *S. Th. 2. 2. q. 189. art. 10.* loquens de vocatione Religiosa: « Frequenter amici carnales » aversantur profectui spirituali. » Etenim frequentius parentes malunt filios perire cum eis, quam salvari sine eis, ut dicit *S. Bern. Ep. 111.* unde exclamat: « O durum patrem, ô sœvam matrem! O Parentes crudeles et impios! non Parentes, sed » peremptores; quorum dolor salus pignoris? quorum consolatio » mors filii est. Ibidem. » Hinc sic advertit *Porrecta apud S. Th. l. c.* « (Si Deus vult animam ad se vocatam oblivisci patrem, et domum patris, suggerit utique per hoc, quod vocatus ab ipso ad Religionem, non debet suorum carnalium consilium interponere Vocationis executioni.) » Et *S. Cyrilus apud eundem S. Th. ibid.* explicans illud: « Nemo mittens manum ad aratum, et » respiciens retrò, aptus est Regno Dei. » *Luc. 9. 62.* inquit: « Aspicit retrò, qui dilationem querit cum propinquis conferonendi. » Ideo *S. Thom. Opusc. 17. c. 10.* absolute vocatos animadvertis, ut diligenter caveant, ne de sua vocatione consilium a Parentibus accipiant: « Ab hoc consilio primo quidem amo » vendi sunt carnis propinqui, dicitur enim: *Causam tuam tracta*

» cum amico tuo. Propinqui enim carnis in hoc negotio amici non sunt, sed inimici juxta sententiam Domini: Inimici hominum domestici ejus. » Ex his omnibus concluditur, non solum non peccare filios Religionem assumentes, Parentibus inconsultis; sed ordinariè loquendo, valde errare, si participes eos faciant de sua Vocatione, ob periculum cui se exponunt, se ab illa averti; et hoc utique confirmatur ab exemplo tot Sanctorum, quorum discessus, parentibus inscisis aut invitis, Deus etiam miraculis approbavit, et benedixit. Idemque sentit doctus *P. Elbel de Præc. n. 538.* dicens: « (Si filius se sentiat à Deo vocatum ad statum religiosum, et advertat Parentes id ægrè laturos, atque ex affectu carnali, ac futilibus motivis se opposiluros, non tenetur eos consulere, quia consultius aget rem eis celando, juxta illud *Matth. 8.* ubi Christus Dominus discipulum reprehendit nolentem eum illico sequi ob patrem priùs sepeliendum.) » An autem peccent graviter Parentes avertentes filios à Religione, vide *infra* n. 77.

69. — E converso docet *S. Thomas eodem loco*, non licere Parentibus Religionem intrare, non solum cùm filios in necessitate gravi relinquere deberent, sed etiam si omnino prætermittente deberent eorum curam, *id est, non præviso* (sunt verba *S. D.*) *qualiter educari possint.* Hoc tamen intelligitur, ut dicunt *Salm. d. c. 3. n. 52.* cum *Suar. Pal. Pelliz.* de filiis non emancipatis, quos Parentes nequeunt in seculo relinquere, quin eis provideant de necessariis tam ad sustentationem quam ad instrumentum morum. Secus autem de filiis emancipatis, quos Parentes, ordinariè loquendo, nec alere, nec instruere amplius tenentur, nisi filii per accidens gravi necessitate laborent.

70. — Fratres autem et sorores non licet deserere in necessitate extrema, sed licet in gravi; quamvis ratione caritatis posset quis differre, et etiam omittere statum Religionis ad subveniendum fratribus graviter indigentibus. Si vero votum habeat Religionis, in tali casu non posset differre per longum tempus, sine dispensatione. Ita *Salm. ib. num. 54.* cum *Sanch. Suar. Pal. Azor. Pelliz. Bonac.*

71. — Quæritur inde, an debitor ære alieno gravatus possit Religionem ingredi? Adsunt tres sententiæ. *Prima* sententia cum *Gers. Pal. Val. Suar. Reg. Mol. Bon. eti. apud Salm. de Rest. c. 1. num. 289. et Holzm. de Restit. n. 518.* absolute negat, quia hoc esset contra naturale præceptum justitiae, lucrum spirituale querere cum damno creditoris, cui debitor ex justitia solvere tenetur. *Secunda* sententia, quam tenent *Sanch. Dec. l. 4. c. 19. n. 8. cum Major. Nao. Az. et Salm. l. c. n. 290.* distinguit, et dicit, quid si debitor in seculo manens brevi tempore probabilititer, et sine magna difficultate acquirere sua industria possit quod debet, vel notabilem debiti partem, ut solvat; tunc tenetur exspectare. Secus, si diu exspectare deberet, vel si sine notabili difficultate satisfacere non potest. Quale autem tempus censendum sit breve? *Maj.* putat triennium: *Sanch.* autem cum *Nao.* biennium. *Tertia* vero sententia absolute docet debitorem statim

posse Religionem ingredi, bona sua creditori cedendo. Hanc tenet *S. Th. 2. 2. q. 189. a. 6. ad 3.* et eum sequuntur *S. Anton. Syl. Cajet. Palud. Tabien. Ang. Armill. Arag. etc.* apud *Sanch. l. c. n. 7.* ac probabilem putat *Sa.* Et hoc, etiamsi solutio pro-missa fuerit cum juramento, ut notant *ib.* *S. Anton. Syl. Tab. et Sa. Ratio S. Th.* hæc est: « Propter pecuniam persona liberi hominis secundum jura Civilia non obligatur, sed solum res: quia persona liberi hominis superat omnem aestimationem personæ: unde licet potest, exhibilis rebus suis, Religionem intrare; nec tenetur in seculo manere, ut procuret unde debitum reddat. » Rationem hanc rejicit *Sanch.* cum *Med. d. n. 7.* dicens non esse verum, quid persona debitoris non sit creditoribus obligata; alias, ait, inique debitor carens bonis in carcere detruderetur. Sed respondetur, quid obligatio personalis, quæ inest debitori, non jam est ratione personæ, sed ratione honorum, ut docet *S. Th. l. c.* et prout certum asserunt *Salm. d. c. 1. n. 224.* Unde, supposito quid debitor in seculo maneat, et liber potensque sit bona acquirere, bene remanet sua persona obstricta ad bona acquirenda, cùm possit sine magno sui detrimento; et tunc remanet obligata persona debitoris, non jam directè ratione sui, sed indirectè ratione honorum ad quæ acquirenda potens est, cùm teneatur tunc non solum dare quæ habet, sed etiam procurare possibilitatem solvendi, dum potest acquirere sine magno danno suæ libertatis. Secus tamen dicendum, supposito quod velit seculum relinquere, et Deo se totum dicare in religione, ubi impotens redditur ad solvendum; tunc enim liberam habet personam, ut de ea in Dei obsequium disponere possit: et quoad debitum solvendum sufficit, si omnia sua bona creditoribus cedat. Alias, si in seculo manere teneretur esset directè, et per se obligata persona debitoris ob pecuniam debitam, quod absolutè negatur, quia libertas hominis omnem aestimationem pecuniarum excedit, ut loquitur supra *S. Thom.* Adde (et sic respondetur rationi primæ sententiae) quid Præceptum naturale non obligat, quando debitor nequit satisfacere, nisi cum tanto detimento suæ libertatis, et cum onere subeundi, in seculo manendo, periculum æternæ salutis; nemo enim in contractu cum hoc onere præsumitur velle se obligare. Et, sicut quis non tenetur in seculo manere ad servandam promissionem Matrimonii (nisi per eam copulam extorserit), ita nec etiam, qui debitum contraxit. Et hoc, etiamsi debitum sit ex delicto, ut teneat *Salm. cum aliis d. n. 290.* quia pariter iste debitor non est obstrictus cum tanto onere, ut Religionis meliori statu privari debeat. Hæ tres sententiæ sunt omnes probabiles, sed probabilior mihi videtur secunda; modò ex illa brevi mansione in seculo non immineat probabile periculum incidendi in peccata, vel amittendi vocationem ad Religionem. Conveniunt autem DD. ad dicendum, quid prædicta quæstio currit, cùm debita sunt certa: at, si incerta sint, procul dubio statim debitor Religionem ingredi potest; quia, cùm obligatio elargiendi debita incerta pau-

peribus non sit ex justitia, et jure naturali, sed ex pietate, et jure Ecclesiastico, ut probant *Salm. de Rest.* c. 1. n. 211. cum *Less. Vasq. Bann. Vill. Led.* etc. contra alios, ideo bene talis debitor potest, omissa restitutione, Religionem petere, cum nihil sit tam pium, quam se, suaque omnia Deo in Religionem dicare. Ita *Sanch. l. c. n. 4. Lugo, Suar. Pal.* etc. cum *Salm. c. 16. n. 287.*

Advertendum tamen quod hæc locum habent de jure naturali. At *Sixtus V.* per Bullam datam anno 1587. reddit inhabiles ad Religionem debitores, qui dilapidaverunt sua bona, vel qui deponebant rationes, antequam debita solverint, aut rationes reddiderint; et licet Clemens inhabilitatem abstulerit, reliquit tamen prohibitionem. Hoc verò intelligendum, ait *Croix l. 3. p. 2. n. 444.* cum *Sanch.* et *Ills.* de iis, qui aliter non possunt satisfacere, nisi in seculo manendo, et à quibus sperari potest solutio; item si magna sint debita, superflua facultates proprias, cum dicatur in Bulla, *ingenti ære alieno* gravatis. Præterea dicit *Croix* cum *Sanch.* et *Dic.* hoc non procedere pro Monialibus, nec pro Equitibus Ordinum Militarium, quia hi in odiosis non comprehenduntur nomine Religiosorum: insuper neque pro iis, qui gravantur debitis tantùm incertis. Nec pro iis, qui sine culpa gravi inciderunt in impotentiam; nam Bulla est tantùm pro dilapidatoribus, ut notat *Croix* ibid. cum *Dic.* nec pro debitoribus ratione donationis, *Croix* cum *Sanch.* Preceptum autem de reddendis rationibus, intelligitur de rationibus valde litigiosis, intricatis, fraudulentis, datur is causam litibus, *Croix* cum *Dic.* et *Ills.*

Si verò quis debitis gravatus jam Religionem professus fuerit, valet Professio, ut *Croix d. n. 444.* Nec Prælatus tenetur tunc de justitia licentiam ei dare ad laborandum, ut satisfaciat; *Croix num. 450.* cum *Lug.* et *Nac.* Tenetur tamen ex caritate, si nullum inconveniens obstat.

72. — « Resp. 2. Qui vovit religionem, tenetur ingredi secundum sequentes regulas.

« 1. Non tenetur, inò nec potest licite ingredi Ordinem, in quo collapsa est disciplina regularis: * (*Intellige quoad Observantias principales, ut Salm. de Stat. Rel. c. 2. n. 3.*) * idque ob periculum perversioris. *Laym. l. 4. t. 5. c. 6. n. 5.*

« 2. Qui vovit laxiore, licite ingreditur strictiore; non tamen contra, quia minus præstaret, quam promisit. Quod si tamen profiteatur in laxiore, valida est professio, et liberatur à voto strictiore ingrediendi. Ratio est, quia votum solemne, quo fit personæ traditio, et religionis in personam acquiritur, derogat priori voto simplici, per quod nullum tale jus Religioni strictiori erat acquisitum. *Laym. l. c. ex S. Th. etc.*

« 3. Is, qui vovit experiri Religionem strictiore, potest id commutare in votum profitandi, et perseverandi in lax ore. Ratio est, quia hoc melius est, *Laym. l. c. ex Sanch. etc.* »

Communiter DD. dicunt quod, si quis voverit Religionem ingredi, non tenetur eam quærere extra propriam nationem, vel Provinciam: vide *Salm. tr. 15. c. 2. n. 8.* Fœmina verò quæ vovit

Religionem, non tenetur quærere monasterium extra patriam, longe à suis, ut aiunt *Pal. D. 1. tr. 16. p. 3. n. 6. Sanch. D. l. 4. c. 16. n. 46. Tolet. l. 4. c. 17. num. 12. et Salm. l. c. cum Garc. etc.* Ratio quia regulariter non censentur fœminæ Religionem votantes ad id se obligare, cum hoc gravem et novam involvat difficultatem; ob quam *Tolet.* et *Garc.* ib. excusant etiam viros votum Religionis habentes.

Quær. I. An is, qui voverit Religionem, et semel legitimè repellatur ab ea, teneatur iterum ingredi, si Monasterium postmodum velit cum admittere? Prima sententia affirmat, eamque tenent *Laym. l. 2. tr. 5. c. 6. n. 4. Bon. t. 2. D. 4. q. 2. p. 5. §. 6. n. 11. et Sanch. Dec. l. 4. c. 16. n. 71. cum Abul.* Ratio, quia votum non est factum in favorem Religionis, sed in Dei obsequium; unde, licet illa cedat juri suo nolendo eum admittere, non ideo tamen votans liberatur à sua obligatione. Secunda verò sententia negat, quam tenent *Pal. D. 1. p. 3. num. 10. Less. l. 2. c. 41. n. 44. Suar. c. 2. n. 7 et 10. et Salm. tr. 15. c. 2. num. 11. cum Arag. Pell. Garc. Dian. et à S. Fausto.* Ratio, quia tale votum, quanvis emissum in honorem Dei, censetur tamen factum sub conditione, si non repellar; ergo, conditione non impleta, extinguitur obligatio. Huic objicit *Bon.* nullam conditionem reddere votum conditionale, nisi explicitè apponatur. Sed hæc objectio non videtur subsistere; non raro enim in promissionibus conditione implicitè apposita promittentes deobligat juxta dicta *l. 3. n. 720. v. Notandum.* Cæterum in hac quæstione probabilius mihi videtur dicendum, quod si talis votans habet probabilem spem se fore imposterū recipiendum, non liberatur à voto; secus, si nulla probabilis spes apparet.

Quær. II. An qui simpliciter Religionem voverit, peccet mortaliiter, si post ingressum, sive causa ab illa egreditur? Prima sententia negat, et hanc tenent *Bon. de Voto D. 4. q. 2. p. 5. §. 6. n. 22. et Sotus, Caj. Arag. etc. ap. Sanch. l. 4. c. 16. num. 90.* et probabilem vocant *Salm. c. 2. n. 23.* Ratio, quia qui vovet Religionem, censetur eam voyere sub conditione probationis à jure concessæ; jus autem universè concedit ingredientibus ut possint sine ulla causa pro libito Religionem deserere, ut patet ex *c. 1. de Regul. in 6.* Secunda verò probabilior sententia, quam tenent *Sanch. l. c. Pal. tr. 16. D. 1. p. 4. n. 2. Suar. l. 4. c. 3. n. 2. et Salm. c. 2. n. 24. cum Pell. Garc. Miranda, et aliis,* docet hunc à mortali non excusari. Ratio, quia votum Religionis non tantùm obligat ad suscipiendum habitum religiosum, sed etiam ad Deo toto vitæ tempore obsequendum; unde obstringit etiam ad profitendum, nisi justa adsit causa egressus, puta si ille inveniat Religionem suis viribus imparem, ut ait *Sanch.* Ad textum oppositum autem respondeatur, illum loqui de iis, qui Religionem ingreduntur, tantum ad experiendum, nullo tamen præmisso voto. Secus verò dicendum cum *Azor. l. 11. c. 12. et aliis cit. apud Sanch.* ut supra, si votans non habuerit animum profitandi, sed tantum experiendi. Idque ex-

pressè tradit D. Th. 2. 2. q. 189. a. 4. ubi sic docet : « Si ergo vovens intendit se obligare, non solum ad ingressum Religionis sed etiam ad perpetuò remanendum, tenetur perpetuò remanere : Si autem intendit se obligare ad ingressum Religionis causa experiendi cum libertate remanendi, vel non remanendi, manifestum est quòd remanere non tenetur. Si verò in vovendo simpliciter de ingressu Religionis cogitavit, absque hoc quòd cogitaret de libertate exitus, vel perpetuitate remanendi, videtur obligari ad ingressum Religionis secundum formam juris communis, quæ est ut ingredientibus detur annus probationis, unde non tenetur perpetuò in Religione permanere. » Recte autem ad 3. advertit : « Quòd ille qui intrat, ut statim exeat, non videtur satisfacere voto suo, quia ipse in vovendo hoc non intendit : et ideo tenetur mutare propositum, ut saltem velit experiri, an ei expediatur in Religione remanere : non autem tenetur ad perpetuò remanendum. »

Quær. III. An si quis habeat vatum profitandi, et Religionem ingrediatur, animo perpetuò manendi, sed à Religione ejiciatur, quia judicatur ineptus ob inscitiam, ægritudinem, et similiā, liberetur à voto? Supponendum, ut certum cum Sanch. l. 4. c. 16. n. 108. et Salm. c. 2. n. 25. quòd si is remissem se gesserit, tenetur mediocrem abhibere diligentiam, ut se corrigat, aliter à voto non fit immunis. Difficultas est, quando jam diligentiam adhibuerit, et repellatur, an maneat liber à voto? Prima sententia aſſirmat, quam tenent Pal. D. 1. p. 4. n. 10. Suar. l. 4. c. 4. n. 14. et Garc. apud Salm. n. 26. qui probabilem putant. Ratio, quia is, qui promisit profiteri, non censem se ad aliud obligasse, quād ad media ordinaria apponenda, quæ jam apposuit, nec per ipsum stat quominus profiteatur. Secunda verò probabilior sententia negat, et hanc tenent Sanch. l. c. n. 82. Laym. l. 4. tr. 5. c. 6. n. 13. Bon. t. 3. D. 4. s. 2. p. 5. §. 6. n. 22. Salm. l. c. cum Pell. Ratio, quia hic tenetur procurare vatum illud implere usque dum appareat probabilis spes implendi; idque non extraordinarium, sed ordinarium est medium adhibere; unde, si ab illa Religione ejicitur, tenetur mediocrem diligentiam apponendo aliam Religionem quærere.

Quær. IV. An qui voverit profiteri, possit à Religione exire ex causa, non jam urgenti, sed justa, nempe quia talē vitam expertus sit incommodam? Prima sententia aſſirmat, et hanc tenet Dian. p. 2. tr. 17. R. 10. citans Sot. Reg. Led. Arag. etc. eò quòd ale votum intelligitur emissum sub hac conditione, si talis status conveniens sibi videtur. Secunda tamen vera sententia, quam tenent Sanch. l. 4. c. 16. n. 81. Laym. c. 6. n. 13. Bon. D. 4. p. 5. §. 6. n. 22. et Salm. n. 28. Caj. Az. Val. etc. docet hunc teneri ad profitendum etiam cum incommodo; modò non sit tale, ut intolerabile videatur. Ratio, quia is ita videtur se voluisse obstringere, ut non possit egredi, si ratio vivendi esset tolerabilis; nam è converso, si difficultatem valde gravem experiretur, non tenetur permanere, cum non videatur se voluisse obligare ad id

quod sibi est moraliter impossibile. Et hanc eamdem nostram sententiam tenent Less. l. 2. c. 41. n. 46. et Pal. D. 1. p. 4. n. 9. qui non bene citantur à Salm. pro prima sententia.

Per quantum autem temporis is qui votum habet Religionis, differendo illud exequi, peccet graviter? Vide dicta l. 3. n. 221. v. Quær.

73. — « 4. Professo licentiam transeundi ad Ordinem laxiorem Episcopus, vel Prælatus Ordinis exemptus cum consensu Capituli dispensativè ex justa causa dare potest. Laym. l. c. Less. » l. 2. c. 41. n. 103. Sanch. 6. mor. c. 7.

« 5. Professus ad Ordinem strictiorem, petita (licet non concessa) Prælati sui licentia, ex justa causa transire potest. Quod addo, quia hujusmodi transitus sine causa temerè fieri non debet. Quod si fiat, spectanda est austeritas circa silentium et solitudinem, idque non tantum secundum institutum Regulæ, sed etiam secundum observationem præsentem. Probatur ex c. Licet, de Regularibus. V. Laym. Less. Sanch. ll. cc. »

Ex dictis resolvuntur hi Casus.

« 1. Canomici regulares ad Monachos transire possunt, non contra, cùm Religio Monachorum anterior sit. Laym. l. c. 1. « 2. Professus Regulam strictiorem, si ea non servetur in suo Monasterio, aliove ejusdem Ordinis, nec sit spes reformationis, potest transire ad Ordinem laxiorem, in quo Regula servetur: ita ut, considerato præsenti statu, ducat vitam strictiorem; Laym. l. 4. tr. 5. c. 6. n. 10. ex Sanch. Rodr. etc. »

Bene potest Religiosus ex suo Ordine ad alium strictiorem transire, petita licentia à suo Prælato, quamvis negata; ita S. Th. 2. 2. q. 189. a. 8. et DD. communiter ex c. Licut 18. de Reg. ubi Innocentius III sic præscribit: « Postquam (Monachus) à Prælato suo transeundi licentiam postulaverit... liberè potest sanctioris vitæ propositum adimplere, non obstante proterva indiscreti contradictione Prælati. » Debet tamen Subditus Prælati responsum expectare usque ad tempus, quo Superior valeat examinare, an debeat vel ne licentiam impetrare. Contra vero, re perpensa, tenetur Prælatus licentiam concedere, statim ac videt nihil obstare. « Prælatus (addit Pontifex) subditio sine difficultate, et pravitate qualibet debet transeundi licentiam indulgere, ne videatur propositum impedire divinitus inspiratum. » Hinc communiter tradunt Suar. t. 4. de Relig. tr. 8. l. 3. c. 10. n. 17. Sylo. verb. Religio 4. q. 1. n. 5. Pell. tr. 3. c. 5. n. 139. Pal. Disp. 4. p. 26. §. 3. n. 1. Lez. t. 1. c. 22. n. 13. Miranda t. 1. qu. 31. a. 6. Salm. tr. 15. c. 5. n. 68. etc. quòd Prælatus graviter peccaret, si sine justa causa licentiam denegaret, quia gravem irroget subditio injustiam, eum à perfectiori statu retrahendo, idque confirmatur ex verbis Innocentii relatis, ubi dicitur proterva contradictione Prælati, qui injustè licentiam denegat. « Non obstante proterva indiscreti contradictione Prælati. »

Diximus injustè, nam tres sunt justæ causæ, ex quibus Superior valet denegare licentiam, juxta verba ejusdem Pontificis in cit. cap. Licet. Et 1. Si subditus ex temeritate vel levitat, vellet transire, putâ si duceretur ex ira alicujus offensionis acceptæ, aut ex sine consequendi aliquod temporale commodum. In dubio tamen negativo præsumitur recto animo procedere, ut dicunt Suar. l. c. 9. n. 2. et Bon. q. 2. p. 9. §. 3. In dubio autem positivo standum judicio Superioris tam Subditi, quam Prælati Conventûs, nempe Generalis, vel Provincialis, ut præcipit Pontifex eodem c. Licet. 2. Si transitus redundet in actu ram sui Ordinis: quoniam communis utilitas (verba textus, priuatae utilitati præfertur. Sed pro hujusmodi iactura porto non reputatur illa, quam perferret Ordo ex privatione exempli illius boni Religiosi; nam si talis sufficeret iactura, nemini transire ad arietorem Ordinem liceret. Nomine iacturæ intelligent Salm. n. 61. cum Portell. etc. si v. g. Monachus ille esset Doctor, vel arte peritissimus, ita ut ex ejus deficientia Religio notabile recipret damnum. 3. Si ex transitu Ordo gravem pateretur injuriam, sive dedecus, ita ut deinde ab aliis notabiliter despiceretur, vide Salm. cit. num. 61. Hoc dedecus ordinariè abesse censeo, si pateat alterum Ordinem certè in Regulæ perfectione præcellere.

Addendum, non licere Monacho hunc transitum intentare, si altera Religio quam optat, nollet eum recipere, juxta præceptum Urbani VIII (ut in Bullar. t. 4. Constit. 25.) qui dixit: « Non permittatur transire, nisi constiterit eam Religionem paratam esse eum recipere. » Sufficit autem, si nullum obstet impedimentum, licentia Prælati Conventûs, a quo petitur transitus, ut Sylvest. verb. Religio 4. q. 3. Peyrin. q. 1. c. 24. et Salm. n. 63. Utrum autem transitus sine petitione licentiæ non solum sit illicitus, sed etiam invalidus? Affirmant Less. c. 41. n. 101. Azor. c. 14. q. 6. Sanch. Dec. c. 7. n. 95. etc. At valde probabilitate negant Suar. l. 3. c. 10. n. 22. Sylvest. l. c. q. 1. et Salm. c. 5. n. 67. Bon. Pelliz. etc., quia nullum jus habetur irritans hunc transitum, et contra ipse transitus de jure naturæ valet, cum sit commutatio in melius.

74. — Hic plures utiles quæstiones adnectere oportet. Quær. I. An Parochus possit licite Religionem ingredi contradicente Episcopo? Omnino affirmandum ex c. Duo sunt leg. 19. q. 5. ubi habetur: « Si quis Clericorum in Ecclesia sua sub Episcopo populum (scilicet proprium, ut explicat Glossa) retinet, et seculariter vivit; si afflatus Spiritu sancto in aliquo Monasterio, vel Regulari Canonica salvari se voluerit... etiam Episcopo contradicente eat liber nostra auctoritate: » sic Urbanus II ad Rufinum. Rationem autem hujus sanctionis dat D. Th. 2. 2. q. 189. a. 7. dicens: « Obligatio voti perpetui præfertur omni aliae obligationi; obligari autem voto perpetuo et solemniter ad vacandum Divinis obsequiis, competit propriè Episcopis Religiosis. Presbyteri autem curati, et Archidiaconi non obligantur voto perpetuo et solemniter ad curam Animarum reti-

nendam, sicut ad hoc obligantur Episcopi; unde Episcopi non possunt deserere Presulatum absque auctoritate Rom. Pontificis, ut Extrav. de Regul. etc. c. Licet. Archidiaconi autem, et Presbyteri curati possunt liberè abrenunciare Episcopo curam eis commissam absque speciali licentia Papæ. » Deinde S. Th. (ad 2. d. a. 8.) affert textum D. Hieronymi ad Vigiliatum sic dicentes: « Tu dicis, si omnes se clauerint, quis seculares homines lucrificat; quis peccantes ad virtutes poterit exhortari, etc. » Respondet S. Hieronymus: Rara est virtus, nec à pluribus appetitur. Hæc omnia uti certa enunciavit N. SS. P. Bened. XIV in sua Bulla, quæ incipit, Ex quo dilectus, edita die 14 Januarii 1747 (in Bullar. t. 2. num. 69.): Attamen non dubitat idem Pontifex, quin Parochus omnino teneatur, non tam officio (verba Bullæ) et honestate, quam naturalis legis præcepto, certiore facere Episcopum de suo suscepto consilio, antequam Religionem ingrediatur, ne grex sine custode deseratur. Si vero Episcopus deinde dissentiat, Presbyterum non adstringet (ait Pontifex) quominus Religionem ingredi valeat. Insuper decernit ibidem Beneficium non vacare, nisi post Professionem, et interim Parochum fructus illius lucrari, ac si legitimo impedimento detineretur. Et idem statuit de omnibus aliis Beneficiariis, juxta opinionem traditam à Suar. de Relig. t. 3. l. 5. c. 16. n. 12. et Sanch. Dec. l. 7. c. 4. n. 7. etc.

75. — Quær. II. Quid dicendum de Clericis, aut aliis Beneficiariis non curatis? Respondeo: Quamvis isti ex officio, et honestate teneantur suos Episcopos certiorare de suo Religionem ingrediendi proposito, non peccant tamen, ut declarat N. SS. Bened. XIV in Bulla mox citata, si id omittant ob metum reverentiale, ne forte ab ejus desiderii implémento revocentur. Certum autem est non posse Episcopos impedire suos Clericos ne Religionem ingrediantur, ut habetur in cap. Clerici. 19. qu. 1, ubi ex Concil. Tolet. IV dicitur: « Clerici qui Monachorum propositum appetunt, quia meliorem vitam sequi cupiunt, liberos eis ab Episcopo in Monasteria largiri oportet ingressus, nec interdic propositum eorum, qui ad contemplationis desiderium transire nituntur. » Hunc et consimiles Canonem laudat et approbat præfatus N. Pontifex; necnon affirmat id non tantum intelligi de Religionibusvitæ contemplativæ, sed etiam activæ.

Declarat tamen quod Episcopus bene posset revocare suum Clericum à Religione, si ejus ingressus gravi detimento esset Ecclesiæ cui erat addictus, his verbis: « Quod vero jus certis in casibus certisque de causis competit Superiori Ordinis laxioris, ut suum subditum Regularem ad strictiorem Ordinem digressum, etiam post solemnum Professionem in eo emissam, repetere et revocare valeat. Idem similiter certis in casibus, justisque exigentibus causis, Episcopo competit, ut suum Clericum secularem Ordini Regulari adscriptum repeteret possit. Hoc tradit clarissimus Canonum Doctor Iunac. IV ad sæpe cita-

tum c. Licut de Regul. cuius hæc sunt verba : » Clericus potest transire ad Religionem, non petita licentia etiamsi contradicatur; crederemus tamen quod posset eum repetere, si ex ransitu suo prima Ecclesia gravem sustineret jacturam... « Satis itaque provisum est etiam Episcopo, qui factum Clerici sui ad Regularia Clastra se invito digressi impugnare velit. » Cæterum, cum accidisset casus, quod Archidiaconus quidam ad societatem JESU transisset; et Em. Card. Quirinus, conqueiens quod se invito hoc fecisset, integro libello typis edito contendebat, ut Papa declararet Clericos non posse sine Episcopi licentia Religionem ingredi; noster Pontifex respondit, uti in simili casu D. Gregorius (*Epist. 35. l. 12.*) cuidam alii Episcopo responderat, tales Clericos nedum à suo proposito non esse impediendos, sed potius ad perseverantiamhortandos et firmando.

76.—Quær. III. Quibus casibus liceat Episcopis ad Religionem transire? Jam supra dictum est ex *D. Th. in cit. q. 189. art. 7. et qu. 185. art. 4.* quod Episcopi nequeunt deserere Ecclesiam assumptam ob votum perpetuum eam non relinquendi, nisi auctoritate Papæ, et ex justa causa, ut etiam exprimitur in d. c. *Licut.* Justæ autem causæ ut Episcopus possit Ecclesiæ suæ renunciare (ut docet idem Angelicus, et habetur *c. Nisi de Renunc.*) sunt: I. ob defectum proprium, scilicet si sit simoniacus, irregularis, vel indoctus, senex, infirmus; II. ob defectum subditorum, si in eis non possit proficere; III. ob scandalum aliorum, non verò si scandatum oriatur ex malitia aliquorum volentium justitiam conculcare. Quapropter dicendum, quod Episcopi sine aliqua ex prædictis causis nequeunt Ecclesiæ renunciare, etiam ad finem Religionem ingrediendi. Et ita nec etiam possunt Ecclesiæ permutare, uti expressè habetur ex *Can. 15. Concilii Nicæni I.* et idem habetur in *Can. 5. Concilii Chalced.* et in *Ep. II. ad Anastasium.* Rationem afferit *S. Hieronymus Epist. 83. ad Oceanum*, ubi memorans de prædicto *Can. 15. Nicæni*, ait: « Ne virginis pauperculæ societate contempta, » ditoris adulteræ quærat amplexus. » Meritò igitur ait *Cabas.* (*Hist. Concil.* p. 115.) has translationes vetitas fuisse, quia virtus cupiditatis adscribuntur, cum nemo reperiatur, qui à ditore Episcopatu ad pauperiorem transeat. An autem translatio Episcoporum vetetur de jure Divino? Vide *infra n. 104.*

77.—Hic autem oportet ad trutinam adducere duas alias quæstiones summopere quod prædictum scitur utilies. Quæritur IV. An peccent graviter Parentes, qui avertunt filios à Statu Religioso, sine justa causa? Si avertunt injuriose per minas aut vim, vel fraudem, nullus excusat eos à peccato mortali. Si verò avertisco fit tantum precibus, vel promissionibus, censet *P. Suar. tr. 3. de Rel. l. 5. c. 9. n. 9.* hoc ex genere suo non esse peccatum grave; quia (ut ait) ex una parte ibi non intervenit injuria, licet enim filius grave damnum patiatur, non tamen patitur involuntariè, sed libere consentiens; ex altera, filius non

inducitur ad malum, sed tantum abstrahitur à bono ad salutem non necessario. Sed omnino tenendum cum communis DD. sententia, hos Parentes peccare graviter, qui sive fraude aut vi, sive precibus, promissionibus, aut alio modo filios à Religione distrahabunt. Ita *Nao. Man. c. 14. n. 44. cum S. Antonin. Palud. Sylvest. Ang. Tab. et communis; item Molin. t. 3. tr. 4. D. 51. §. Secunda vero, Tourn. t. 3. p. 376. R. 2. Abelly. p. 344. Salm. de 4. P. c. un. n. 29. Anacl. eod. tit. p. 319. n. 19. Spor. t. 1. p. 291. n. 21. Elbel t. 2. p. 195. n. 538. Mazzotta t. 1. p. 483. P. Conc. t. 4. p. 222. n. 11. cum Soto, P. Nao. Arag.. Sayr. et Led. item apud Leand. D. 6. q. 17. Trull. Miranda, Fagund Bord. et Dic. Et plures horum AA. damnant de mortali, non solùm parentes, sed etiam extraneos, qui alios avertunt à statu Religioso. Ratio, quia hoc non potest esse sine gravi damno illius qui à Religione distrahitur, ut fatetur ipse *Suarez*; unde, sive id fiat vi aut fraude, sive precibus, aut alio modo, non potest à peccato gravi excusari. Et idem *Suar.* videtur tandem in nostram sententiam descendere, dum *l. c. in fin.* sic concludit: « Licet verum sit id non esse tam grave peccatum, est tamen » sine dubio peccatum multum repugnans ordini caritatis, et » respectui Dei, à cujus majori obsequio homo separatur. » Si igitur tale peccatum multum repugnat ordini caritatis, quis dicet illud non esse grave? Hæc autem ratio comprehendit non solùm Parentes, sed etiam extraneos. Sed Parentes avertentes filios à Religione puto dupli peccato gravi delinquere, nam præter peccatum contra caritatem, ut vidimus, committunt alterum peccatum contra pietatem, dum ipsi ex officio eorum proprio educationis tenentur sub gravi incumbere spirituali profectui suorum filiorum, ut bene advertit *Bon. d. 4. Prac. D. 6. q. un. part. 5. n. 2.* Non tamen propterea nego, quod plures Parentes excusari possunt à mortali, saltem per aliquod breve tempus, ratione ignorantiae, vel inadvertentiae, quæ de facili eis inesse potest ob vehementem carnis affectionem erga filios.*

78.—Quær. V. An et quomodo aliquis a Deo vocatus ad Religionem peccet, si Vocationem suam negligat adimplere? Respondemus, quod negligere Vocationem religiosam, per se non est peccatum; Divina enim Consilia per se non obligant ad culpam. Id tamen ratione periculi æternæ salutis, cui vocatus se committit, electionem statutus faciens non iuxta Divinum Beneplacitum, non potest ab aliqua culpa excusari. Et quidem, si quis crederet, quod in seculo manens damnationem incurret, tum ob suam fragilitatem quam inter seculi occasiones expertus est, tum ob parentiam auxiliorum quæ in Religione haberet; non potest excusari à peccato gravi, cum in grave discrimen salutis suæ se injiciat. Ita *Less. de Statu vit. elig. q. 8. n. 94.* qui prius dicit, eum, qui nondum voto se obstrinxerit, non peccare, si non ingrediatur Religionem, ad quam est vocatus: Sic tamen subdit: « Si conscientia dicit ibi (quod sæpe accidit) te deser- » tum iri a Deo, nisi Divinæ Vocationi obtemperes: te peri-

» tūrum, si manseris in seculo, etc. tunc peccatum est non sequi
» Divinam Vocationem. »

Utrum autem sit in malo statu conscientia eorum, qui certi moraliter jam facti de Vocatione Dei ad Religionem, nituntur sibi suadere, manendo in seculo, vel in illud redeundo, salutem suam æquè facilè facere posse? Non videtur dubitandum quod isti magno discrimini salutis se exponunt. Nam *Habert de Sacr. Ord. p. 3. c. 1. §. 2.* loquens de eo qui non suscipit statum à Deo sibi destinatum, sic ait: « Non sine magnis difficultatibus poterit salutis suæ consulere: manebitque in corpore Ecclesiæ velut membrum in corpore humano suis sedibus motum, quod servire potest, sed ægre admodum, et cum quadam deformitate. » Deinde recte concludit: « Licet, absolute loquendo, salvare possit, difficilè tamen ingredietur viam humilitatis, et pœnitentiae, qua sola ipsi patet ingressus ad vitam. » Ideo S. Gregorius (*Hom. 20. in Evan.*) scribens ad Mauritium Imperatorem, qui per suum Edictum prohibuerat ne Milites fierent Religiosi, scripsit hanc legem esse iniquam, cùm pluribus Cœlum clauderet; « Nam plerique sunt (en verba, et ratio S. Doct.) qui, nisi omnia reliquerint, salvari apud Deum nullatenus possunt. » Ratio autem hujus periculi est, quia qui in seculo manet contra Dei Vocationem, non habebit congrua Gratiae auxilia, quæ in Religione Deus ipsi præparavit: et ideo illis destitutus, difficulter seculi tentationibus resistet, et sic succumbens damnationem incurret. Præterea, si alter, qui vocato ad Religionem dissuadet ingressum, vel suadet egressum, etiam sine vi, aut fraude, peccat mortaliter, ut vidimus supra in questione præcedenti docere communiter Doctores, eò quod induceret vocatum ad subeundum grave damnum, licet is omnino sponte illud patiatur. Si ergo qui alteri consultit, ut damnum sibi inferat, non excusatur à peccato mortali, nescio quomodo poterit excusari ille ipse, qui sibi tale damnum infert.

Cæterum, nolo in hoc punto absolutum judicium proferre: Sapientibus illud remitto. Interim Deum instanter rogemus, ut ab hoc discrimine per suam Misericordiam nos prorsus avertat; cùm innumeris in eventibus funestis legamus in historiis tragice executas minas, quas proferunt Scripturæ in hujusmodi Divinæ Vocationis desertores: In Isaia enim habetur: « Væ filii desertores, ut faceretis consilium, et non ex me; et ordiremini telam, et non per spiritum meum. » 3o. v. 1. In Job: « Deus imultum abire non patitur: ipsi fuerunt rebelles lumini, nescierunt vias ejus. » c. 24. v. 12. In Proverbiorum autem Libro id expressius legitur in c. 1. v. 23. ubi singula verba animadvertiscenda: « En proferam vobis spiritum meum (ecce Divina Vocation) ... quia vocavi et renuius... Despexistis omne consilium meum... Ego quoque in interitu vestro ridebo et sub-sannabo, cùm vobis id quod timebatis advenierit. Cùm irruit repentina calamitas, et interitus quasi tempestas ingruerit (tempestas nempe tentationum, et periculorum, quibus secu-

» lun abundat); quando venerit super vos tribulatio et angustia, tunc invocabunt me, et non exaudiam. Manè consurgent, et non invenient me, eò quod exosam habuerint disciplinam... nec acquieverint consilio meo: (nota quod loquitur Deus, non de præcepto, sed de disciplina et consilio) et detraxerint universæ correptioni meæ: (hic improverantur qui parvipendentes Vocationem, dicunt in omni statu se æque secure salvum consequi posse) Comedent igitur fructus vitæ suæ, suisque consilii saturabuntur. (En punitio eligentium statum non secundum Divinum, sed proprium consilium.) Aversio parvolorum interficit eos, et prosperitas stultorum perdet illos: (ruent isti ad quamcumque levem seculi tentationem, et ipsa seculi bona servient eisdem ad perditionem). Hinc S. Bernardus sic alloquitur vocatos ad Religionem: « Periclitatur castitas in deliciis, humilitas in dñitiis, pietas in negotiis, veritas in multiloquio, caritas in seculo nequam; Fugite de medio Babylonis, et salvate animas vestras. » Ex his omnibus velim, ut sedulò perpendant ii qui Vocationem Religiosam negligunt, an meritò expavescere debeant, ultrum existant, necne, in malo statu.

Sed dices, omnes ne igitur tenentur Religionem ingredi, ut salventur? Respondeo, et distinguo? si loqueris de non vocatis, utique non tenentur: quia Deus in seculo præstabit eis auxilia opportuna ab salutem. Si vero loqueris de vocatis, dico teneri, quia Deus negabit ipsis auxilia, quæ in Religione eis parata habebit, et quibus destituti, licet auxiliis ordinariis salvati possent, de facto tamen difficulter salutem adipiscuntur, cum proferat S. Cyprianus: « Ordine suo, non arbitrio nostro, virtus Spiritus sancti ministratur. »

DUBIUM VI.

Ad quid teneantur Religiosi ejecti et fugitivi.

79. Ob quas causas possint Religiosi è Religione expelli? — 80. Quæ possint acquirere Ejecti? Quæ Apostatae? — 81. Ad quid teneantur Ejecti? — 82. Ad quid Prælati teneantur erga Apostatas, vel Ejectos?

79. — « SUPPOGO, Religiosum justas ob causas à Religione expelli posse: 1. si in gravi, vel perniciose criminis existens, notoriè incorrigibilis appareat; in quo tamen casu Moniales perpetuò potius carcere manipandas quam ejiciendas, putat Sanch. l. 6. mor. c. 9. 2. si ob criminis infamiam, sine gravi impedimentum, vel essentiale, vel saltem admodum grave, v. g. lepram etc. ut docent Nas. Sa. v. Religio. n. 34. Sanch. 6. mor. c. 3. n. 56. Ratio est, quia in re admodum gravi decepit, ita ut fraud dederit causam admissioni: Vide Dian. p. 9. t. 9. R. 57. ubi docet, quod, licet hactenus ex communi sententia Sanch. Suar. Azor. Rodr. etc. Religiosi propter delictum ali-